

Sygn. akt XXIV GW 195/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy w Katowicach XXIV Wydział Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Jarosław Antoniuk

Protokolant: sekr.sądowy Renata Bigaj

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2021 r. w Katowicach na rozprawie

sprawy z powództwa G. S. i P. C.

przeciwko K. P.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powodów G. S. i P. C. solidarnie na rzecz pozwanego K. P. kwotę 917 zł (dziewięćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia Jarosław Antoniuk

Sygn. akt XXIV GW 195/20

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 6 maja 2021 r.

Powodowie G. S. i P. C. wnieśli o zasądzenie od pozwanego K. P. na ich rzecz kwoty 4.600 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a także zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesowych, w tym zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że pozwany oferował na internetowym portalu aukcyjnym przedmioty opatrzone zdjęciami wykonanymi przez powodów, co stanowi naruszenie autorskich praw majątkowych powodów. Powodowie wskazali, że wysokość roszczenia określili na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, przyjmując na podstawie średnich rynkowych kosztów zdjęć o podobnych parametrach i właściwościach, że stosowne wynagrodzenie za wykorzystanie jednego zdjęcia wynosi odpowiednio 200 zł za każde naruszenie autorskich praw majątkowych.

W piśmie z dnia 26 stycznia 2021 r. pozwany wskazał, że zdjęcia wkrętów do drewna oferowanych na portalu aukcyjnym przez pozwanego pochodziły od ich producenta, a pozostałe zdjęcia zostały wykonane przez pracowników pozwanego, a nadto, że zdjęcia produktowe mają charakter wyłącznie rejestracyjny i z tego powodu nie są utworami, co oznacza, że powództwo jest bezzasadne i powinno być oddalone w całości.

Na rozprawie w dniu 4 marca 2021 r. pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu.

Sąd ustalił, co następuje.

Powodowie G. S. i P. C. wykonują działalność gospodarczą jako wspólnicy spółki cywilnej (...) (fakt bezsporny).

W ramach spółki powodowie zajmują się m.in. sprzedażą akcesoriów meblowych na internetowym portalu aukcyjnym Allegro. Fotografie sprzedawanych akcesoriów nie pochodzą od ich producentów, a wykonuje je P. C., zaś następne zajmuje się ich obróbką przy użyciu programu komputerowego P.. Za obróbkę niektórych zdjęć odpowiada także G. S.. Zdjęcia te P. C. wykonuje w namiocie bezcieniowym, w którym zwykle umieszcza lampy o stałym oświetleniu. Każdy produkt fotografowany jest kilku- lub kilkunastokrotnie z ustawieniem wysokiej przysłony i na białym tle. Powstałe fotografie w toku obróbki łączone są tak, by uzyskać jedno zdjęcie, które potem retuszuje się w celu ukrycia wad produktu. Po retuszu fotografii produkt jest wycinany z tła i kadrowany do rozdzielczości 2560x2560 pikseli. Efekt tak opisanego procesu stanowi fotografia, którą powodowie umieszczają na aukcji internetowej danego produktu. P. C. zajmuje się także wykonywaniem zdjęć produktowych nie na potrzeby prowadzonej sprzedaży akcesoriów meblowych, a dla klientów zewnętrznych (dowód z przesłuchania powoda P. C. – k. 113-115).

P. C. wykonał m.in. fotografie wkrętów do drewna, zawiasów meblowych i podnośników gazowych (podfolder (...) w folderze (...)_ (...) zapisany na dysku kompaktowym – k. 14, dowód z przesłuchania powoda P. C. – k. 113-115).

Pozwany K. P. w ramach działalności gospodarczej prowadzonej pod firmą Zakład Handlowo-Produkcyjny (...) - K. P. zajmuje się sprzedażą akcesoriów meblowych (fakt bezsporny).

Pracownicy pozwanego wykonują zdjęcia produktów w namiocie bezcieniowym przy użyciu profesjonalnego sprzętu fotograficznego, w tym potrzebnego źródła światła, lub za pomocą aparatu fotograficznego będącego częścią telefonu komórkowego, a następnie dokonują ich obróbki w programie Photoshop poprzez poprawę kontrastu, wycięcie produktu z fotografii i umieszczenie go na białym tle czy połączenie w jedno zdjęcie kilku produktów, czasami zdarza się jednak, że fotografie tuż po ich wykonaniu są dostatecznie jasne i nie wymagają wycinania oraz umieszczania produktu na białym tle. Na ogół pracownicy pozwanego wykonują kilka zdjęć produktu i wybierają spośród nich dwie lub trzy fotografie, które umieszczają na portalu aukcyjnym. Pozwany korzysta także z fotografii produktów pochodzących od producentów akcesoriów meblowych (dowody z zeznań świadków M. K., I. S., A. K. – k. 110-113, dowód z przesłuchania pozwanego – k. 116, zdjęcia sprzętu fotograficznego pozwanego w folderze „sprzęt należący do (...) zapisane na dysku kompaktowym – k. 77).

Na swoim koncie w internetowym w portalu aukcyjnym Allegro w dniach 3 grudnia 2019 r., 31 stycznia 2019 r., 19 września 2019 r., 20 listopada 2019 r., 12 grudnia 2019 r., 14 stycznia 2019 r. i 16 stycznia 2020 r. pozwany zamieścił oferty sprzedaży wkrętów do drewna, zawiasów meblowych i podnośników gazowych. W ofertach tych pozwany umieścił m.in. nazwę produktu, a także jego fotografię (zrzuty ekranów z ofert w internetowym portalu aukcyjnym Allegro na koncie (...)_ (...) w pliku (...)_ (...) allegro” w folderze (...)_ (...) zapisanym na dysku kompaktowym – k. 14).

W dniu 12 lutego 2020 r. powodowie wezwali pozwanego do zaniechania naruszeń autorskich praw majątkowych powodów polegających na publikacji zdjęć wkrętów do drewna, zawiasów meblowych i siłowników gazowych zamieszczonych na internetowym portalu aukcyjnym Allegro (wezwanie do zaniechania naruszeń majątkowych praw autorskich z dnia 12 lutego 2020 r. – k. 10-11).

W dniu 25 lutego 2020 r. pozwany odpowiedział na wskazane powyżej wezwanie, nie uwzględniając zawartego w nim żądania (odpowiedź na wezwanie z dnia 25 lutego 2020 r. – k. 12-13).

Ustalając powyższy stan faktyczny w części dotyczącej wykonania przez powoda P. C. fotografii wkrętów do drewna, zawiasów meblowych i podnośników gazowych, zamieszczenia przez pozwanego ofert w internetowym w portalu aukcyjnym, posiadania przez pozwanego profesjonalnego sprzętu fotograficznego, a także wezwania pozwanego do zaniechania naruszenia autorskich praw majątkowych powodów i jego odpowiedzi na wezwanie, Sąd oparł się na dokumentach prywatnych szczegółowo wskazanych przy każdej z okoliczności. Dokumentom tym należało przypisać walor wiarygodności, ponieważ ich autentyczność, prawdziwość i treść nie zostały podważone, zaś na podstawie

wszechstronnego rozważenia zebranego materiału Sąd nie uznał, aby ujawniły się jakiegokolwiek okoliczności mogące z urzędu budzić co do nich wątpliwości.

Wskazać jednakże należy, że z dowodu z dokumentu prywatnego w postaci fotografii wkrętów do drewna, zawiasów meblowych i podnośników gazowych nie wynika, aby do powstania tych fotografii w jakikolwiek sposób przyczynił się powód G. S.. Z kolei dowód z dokumentu prywatnego w postaci zrzutów ekranu z aukcji internetowych pozwanego nie mógł być podstawą do stwierdzenia, czy na aukcjach tych pozwany umieścił fotografie wykonane przez powoda, gdyż fakt ten nie może być ustalony przez Sąd na podstawie oceny *prima facie*, albowiem ocena taka, szczególnie w przypadku fotografii cyfrowej, której parametry odczytać można przy użyciu stosownego oprogramowania, wymaga wiadomości specjalnych, zwłaszcza gdy już *prima facie* pomiędzy porównywanymi zdjęciami występują różnice dotyczące np. liczby znajdujących się na nich przedmiotów czy też kąta ich ustawienia, jak to ma miejsce w niniejszej sprawie.

Ustalając stan faktyczny w części dotyczącej procesu powstawania fotografii produktów sprzedawanych na aukcjach internetowych zarówno przez powodów, jak i pozwanego, Sąd oparł się na dowodach z zeznań świadków i z przesłuchania stron, które okazały się w tym zakresie wiarygodne, a żadna ze stron nie kwestionowała wiarygodności tych dowodów. Na dowodach z zeznań świadków i przesłuchania pozwanego Sąd oparł się także, ustalając okoliczność posiadania przez pozwanego namiotu bezcieniowego, aparatu i pozostałego sprzętu do obróbki zdjęć, które również okazały się wiarygodne, zwłaszcza w świetle dowodu z dokumentu prywatnego w postaci zdjęcia sprzętu fotograficznego pozwanego w folderze „sprzęt należący do (...)” zapisane na dysku kompaktowym.

Dowód z przesłuchania powoda P. C. nie był wystarczający do ustalenia wysokości żądanego przez powodów stosownego wynagrodzenia, gdyż samo oświadczenie ewentualnego uprawnionego jest procesowo wystarczające jedynie w przypadku niezakwestionowania wysokości stosownego wynagrodzenia przez pozwanego, co w rozpoznawanej sprawie nie wystąpiło. Dowód z przesłuchania P. C. Sąd potraktował uzupełniająco wobec dowodu z dokumentu prywatnego w postaci fotografii wkrętów do drewna, zawiasów meblowych i podnośników gazowych zapisanych w podfolderze (...) w folderze (...)_ (...) zapisanym na dysku kompaktowym, na podstawie którego Sąd ustalił, że powód wykonał fotografie tych produktów. Na podstawie dowodu z przesłuchania powoda nie można było ustalić, czy powód G. S. brał udział w obróbce spornych zdjęć powodów, albowiem powód P. C. stwierdził, że nie ma wiedzy w tym zakresie.

Należało mieć też na uwadze, że Sąd, dokonując oceny zgromadzonego materiału zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c., ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, w tym wyjaśnień informacyjnych stron, oświadczeń, zarzutów przez nie zgłaszanych, jak i ich zachowania się w trakcie procesu (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 marca 1999 r., I PKN 632/98, OSNP z 2000 r., nr 10, poz. 382).

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawy prawnej roszczenia powodów o zapłatę na ich rzecz kwoty 4.600 zł poszukiwać należało w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1231 z późn. zm., zwanej dalej „pr. aut.”).

Zgodnie z art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b pr. aut., uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

Legitymację czynną do wystąpienia z powództwem o naruszenie autorskich praw majątkowych ma twórca, jego następca prawny (nabywca praw autorskich majątkowych, spadkobierca) lub podmiot pierwotnie nabywający

prawa autorskie (pracodawca w przypadku oprogramowania komputerowego – art. 74 ust. 3 pr.aut.), jak również licencjobiorca wyłączny (w zakresie objętym umową licencyjną), chyba że umowa licencyjna stanowi inaczej (art. 67 ust. 4 pr.aut.). Wykazanie legitymacji czynnej może polegać na złożeniu do akt sprawy umowy przeniesienia praw lub licencji wyłącznej, która nie zawiera postanowienia odmiennego w sferze dochodzenia roszczeń (por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 13 stycznia 2016 r., sygn. akt X GC 725/15, LEX nr 2127764; P. Podrecki [w:] Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz, red. D. Flisak, Warszawa 2015, art. 79, LEX, J. Błeszyński [w:] Prawo autorskie. System Prawa Prywatnego, tom 13, red. J. Barta, Warszawa 2017, art. 79, Legalis; J. Barta, R. Markiewicz [w:] M. Czajkowska-Dąbrowska, Z. Ćwiakalski, K. Felchner, E. Traple, J. Barta, R. Markiewicz, Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, wyd. V, Warszawa 2011, art. 79, LEX).

Z treści powyższego przepisu wynika, że powodowie powinni byli udowodnić, iż 23 fotografie, do których majątkowe prawa autorskie miały zostać naruszone przez pozwanego, są utworami w rozumieniu pr. aut.; powodowie są współautorami tych fotografii; pozwany naruszył autorskie prawa majątkowe do 23 fotografii, których współautorami są powodowie; wysokość sumy pieniężnej żądanej przez powodów za naruszenie autorskich prawa majątkowych do 23 fotografii odpowiada dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 pr. aut., przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór), a przedmiotem prawa autorskiego może być m.in. utwór fotograficzny.

Dla zakwalifikowania danego dobra niematerialnego jako przedmiotu prawa autorskiego należy wykazać, że jest po pierwsze – rezultatem pracy człowieka, po drugie – przejawem działalności twórczej jako uzewnętrznionego rezultatu procesu intelektualnego, po trzecie – ma indywidualny charakter, po czwarte – jest ustalony. Poprzez ustalenie utworu rozumie się przy tym nie utrwalenie poprzez nadanie postaci materialnej, tylko uzewnętrznienie umożliwiające jego identyfikację oraz poznanie przez inne niż autor osoby. Utwory spełniające te cechy podlegają ochronie niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia. Nieistotne są także zamiar ich stworzenia, przeznaczenie oraz ewentualna użyteczność (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2020 r., sygn. akt I CSK 513/18, LEX nr 3044356).

Wyróżnikiem pracy twórczej jest brak możliwości przewidzenia końcowego rezultatu podjętej aktywności; praca twórcza cechuje się tym, że jej rezultat jest niepewny. Należy to rozumieć jako próbę wyróżnienia działalności twórczej na tle czynności nieprowadzących do powstania utworu, bo podejmowanych rutynowo, w sposób powtarzalny, schematyczny, oczywisty dla innych potencjalnych wykonawców. Praca intelektualna o charakterze twórczym jest przeciwieństwem pracy o charakterze technicznym, która polega na wykonywaniu czynności wymagających jedynie określonej wiedzy i sprawności oraz użycia odpowiednich narzędzi, materiałów i technologii. Cechą pracy o charakterze technicznym jest przewidywalność i powtarzalność osiągniętego rezultatu. Tymczasem proces tworzenia, w przeciwieństwie do pracy technicznej, polega na tym, że rezultat podejmowanego działania stanowi projekcję wyobraźni osoby, od której pochodzi, zmierzając do wypełniania tych elementów wykonywanego zadania, które nie są jedynie wynikiem zastosowania określonej wiedzy, sprawności, surowców, urządzeń bądź technologii. W tym ujęciu twórczość, jako angażująca wyobraźnię twórcy, ma charakter subiektywny. Z tego względu przyjmuje się, że nie jest utworem w rozumieniu prawa autorskiego opracowanie stanowiące jedynie zastosowanie wiedzy technicznej, choćby wysokospecjalistycznej, jeżeli jego treść jest z góry zdeterminowana obiektywnymi warunkami i wymaganiami technicznymi oraz charakterem realizowanego (rozwiązywanego) problemu (zadania) technicznego. Należy to rozumieć jako próbę wyróżnienia działalności twórczej na tle czynności nieprowadzących do powstania utworu, bo podejmowanych rutynowo, w sposób powtarzalny, schematyczny, oczywisty dla innych potencjalnych wykonawców. Przede wszystkim należy jednak podkreślić, że praca o charakterze twórczym jest przeciwieństwem czynności o charakterze technicznym, polegających jedynie na wykonywaniu czynności wymagających tylko określonej wiedzy i sprawności oraz użycia odpowiednich narzędzi, materiałów czy technologii, mających cechy przewidywalności i

powtarzalności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9 listopada 2006 r., sygn. akt I ACa 490/06, LEX nr 298567).

Poza przypadkami skrajnymi bardzo trudno jest wśród fotografii przeprowadzić rozgraniczenie na fotografie chronione i niechronione (por. J. Barta, R. Markiewicz, A. Matlak, A. Niewęglowski, M. Poźniak-Niedzielska [w:] System Prawa Prywatnego, t. 13, red. J. Barta, Warszawa 2017, s. 49).

W odniesieniu do fotografii jako utworu elementem twórczym jest wybór, albowiem to w jego wyniku dochodzi do nadania mu niepowtarzalnego piętna osobowości autora. Wspomniany wybór może dotyczyć uporządkowania i aranżacji przedmiotu fotografowania, kompozycji kadru, momentu fotografowania, przedstawienia perspektywy, ostrości obrazu, jego głębi, a także przyjętej skali natężenia światła, jasności. Fotografie, aby mogła być uznana za utwór podlegający ochronie, musi cechować inwencja twórcza autora, wynikająca z jego samodzielności artystycznej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2002 r., sygn. akt III CKN 1096/00, LEX nr 81369).

Nie można uznać za utwór fotograficzny zdjęcia, które polega tylko na rejestracji rzeczywistości i nie ma znamion oryginalności ani też cech o charakterze osobistym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1976 r., sygn. akt IV CR 127/76, LEX nr 2043). Charakter fotografii produktowych powoduje, że przejawów działalności twórczej nie można powiązać ani z przyjętą kompozycją ani oświetleniem, decyzją co do czasu fotografowania czy też ze sposobem obróbki zdjęć po ich powstaniu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 października 2018 r., sygn. akt I ACa 125/18, LEX nr 2731661).

Podzielając powyższe poglądy judykatury, Sąd uznał, że 23 fotografie, do których, zdaniem powodów, przysługiwały im majątkowe prawa autorskie, jako fotografie mające na celu jedynie rejestrację wyglądu znajdujących się na nich produktów, a więc fotografie produktowe, nie są utworami w rozumieniu pr. aut.

Zdjęcia te mają jedynie charakter dokumentacyjny. Przeznaczeniem tych zdjęć jest przedstawienie rzeczywistego, obiektywnego wyglądu produktów. Jak wynika z dowodów z zeznań świadków i z przesłuchania stron, tworzenie fotografii produktowych odbywa się w stałych warunkach oświetleniowych, często bez ingerencji w położenie aparatu, gdyż ten znajduje się na statywie; w trakcie tworzenia serii fotografii osoba wykonująca zdjęcia przygotowuje wyłącznie kolejne produkty, a proces twórczy ograniczony jest do mechanicznej rejestracji. Wszystkie produkty fotografowano na jednolitym białym tle; ułożone są one podobnie, niemal w jednakowy sposób. Niezmieniona była też koncepcja fotografowania, ułożenia, kadrowania i końcowego opracowania każdego ze zdjęć.

Wydaje się także, że rzeczony fotografie nie mogą przejść testu statystycznej jednorazowości sprawdzającego, czy taki sam lub bardzo podobny (w treści lub formie) wytwór intelektualny nie powstał już wcześniej bądź czy istnieje prawdopodobieństwo, że taki sam lub bardzo podobny wytwór powstanie w przyszłości, co pozwala zweryfikować indywidualność utworu (por. E. Laskowska-Litak [w:] Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych [w:] Ustawy autorskie. Komentarze. Tom I, red. R. Markiewicz, Warszawa 2021, art. 1., uwaga 25, LEX, por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2009 r., sygn. akt V CSK 337/08, LEX nr 488738), na co wskazywał pozwany, załączając do pisma z dnia 26 stycznia 2021 r. wykonaną przez jego pracowników fotografię wkrętu do drewna, która nie różniła się od fotografii powodów w istotnym stopniu i była do niej bardzo podobna.

Nadmienić należy, że ustalenie indywidualnego i twórczego charakteru zdjęć powodów przejawiającego się w kompozycji obrazu (kadrowania), oświetleniu, ustaleniu głębi, ostrości i perspektywy, zastosowaniu efektów specjalnych oraz zabiegów zmierzających do nadania fotografii określonego charakteru, co i tak nie mogłoby doprowadzić do odmiennej oceny ich statusu jako utworów wobec wskazywanego już i podzielanego przez Sąd orzecznictwa, wymagało wiadomości specjalnych, a zatem przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, o co jednakże powodowie nie wnosili.

Zgodnie z art. 3 k.p.c., obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach, jednak ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy obciąża stronę, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Artykuł 6 k.c. zawiera jedynie ogólną zasadę rozkładu ciężaru dowodu i określa reguły dowodzenia, nie stanowi natomiast samodzielnej podstawy rozstrzygnięcia, gdyż tę tworzy przepis prawa materialnego, który także konkretyzuje rozkład ciężaru dowodu. Ciężar dowodu w postępowaniu cywilnym z reguły spoczywa na powodzie. Zasadniczo powinien on dowieść wystąpienia faktów tworzących jego prawo podmiotowe będące źródłem roszczeń oraz faktów uzasadniających jego odpowiedź na zarzuty pozwanego, natomiast pozwany dowodzi faktów uzasadniających jego zarzuty przeciwko roszczeniu powoda - fakty tamujące oraz niweczące (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2006 r., sygn. akt IV CSK 299/06, LEX nr 233051, z dnia 29 września 2005 r., sygn. akt III CK 11/05, LEX nr 187030). Reguły rozkładu ciężaru dowodu mają charakter gwarancyjny, wskazując stronę, która poniesie negatywne konsekwencje nieudowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia istotne znaczenie. Zgodnie z dyspozycją art. 232 k.p.c. to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Z art. 232 k.p.c. wynika zasada, że to strony, a nie sąd, powinny przedstawiać materiał pozwalający poczynić ustalenia faktyczne, z których wywodzą skutki prawne. Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik procesu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 1998 r., sygn. akt II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, Nr 20, poz. 662), jak również nie jest jego rzeczą zarządzanie dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, sąd nie jest też zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996 r., sygn. akt I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76). Nie jest więc rzeczą Sądu poszukiwanie za stroną dowodów przez nią niewskazanych, mających na celu udowodnienie jej twierdzeń. Działanie Sądu z urzędu może prowadzić do naruszenia prawa do bezstronnego Sądu i odpowiadającego mu obowiązku przestrzegania zasady równego traktowania stron (art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., sygn. akt V CKN 175/00, LEX nr 47717). Działanie Sądu z urzędu powinno ograniczać się tylko do sytuacji szczególnych, gdy strona działa bez fachowego pełnomocnika i dodatkowo jest nieporadna (por. uchwałę Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 19 maja 2000 r., sygn. akt III CZP 4/00, LEX nr 40098).

W rozpoznawanej sprawie Sąd uznał, iż nie ma podstawy do dopuszczenia dowodów z urzędu, gdyż obie strony działały przez profesjonalnych pełnomocników procesowych, dlatego też inicjatywa dowodowa należała do stron postępowania, a strony doskonale wiedziały jakie okoliczności podlegają dowodzeniu.

Oznacza to, iż powodowie nie udowodnili, że 23 fotografie, do których majątkowe prawa autorskie miały zostać naruszone przez pozwanego, są utworami w rozumieniu pr. aut.

Utwór może powstać na skutek działalności jednej lub wielu osób (tzw. utwór wspólny lub utwór współautorski). Działalność grupy osób można zakwalifikować jako współtwórczość gdy osoby te porozumiały się w sposób wyraźny lub dorozumiany co do faktu stworzenia dzieła, wniosły twórczy wkład w powstanie dzieła, a twórcze wkłady poszczególnych osób doprowadziły do powstania nowego utworu, gdyż „utwór współautorski nie może być tylko sumą wkładów twórczych” (J. Barta, R. Markiewicz, 3.2. Współautorstwo [w:] J. Barta, R. Markiewicz, Prawo autorskie i prawa pokrewne, Warszawa 2017, LEX, A. Michalak [w:] A. Michalak (red.), Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, Warszawa 2019, Art. 9, Legalis).

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pr.aut., współtwórcom przysługuje prawo autorskie wspólnie. Domniemywa się, że wielkości udziałów są równe. Każdy ze współtwórców może żądać określenia wielkości udziałów przez sąd, na podstawie wkładów pracy twórczej. Z kolei art. 9 ust. 4. zd. 1 pr.aut. stanowi, że każdy ze współtwórców może dochodzić roszczeń z tytułu naruszenia prawa autorskiego do całości utworu.

Nawet gdyby – jedynie hipotetycznie – przyjąć, że 23 fotografie, do których majątkowe prawa autorskie miały zostać naruszone przez pozwanego, są utworami w rozumieniu pr. aut., to nie sposób uznać aby G. S. był ich współautorem.

O ile bowiem przyczynienie się powoda P. C. do powstania spornych fotografii nie budziło wątpliwości, o tyle na podstawie zaofiarowanego przez powodów materiału dowodowego nie można było stwierdzić, aby powód G. S. twórczo przyczynił się do ich powstania. Jak wskazano wyżej, na podstawie dowodu z przesłuchania powoda nie można było ustalić, czy powód G. S. brał udział w obróbce spornych zdjęć powodów, albowiem powód P. C. stwierdził, że nie ma wiedzy w tym zakresie. Nie można zatem określić, czy powód G. S. wniósł wkład twórczy w powstanie ewentualnego dzieła, który to wkład miałby doprowadzić do powstania nowego utworu.

Co prawda, wskazuje się w orzecznictwie, że twórcze kształtowanie obrazu fotograficznego może mieć miejsce także w toku cyfrowej obróbki zdjęcia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 12 września 2016 r., sygn. akt I ACa 942/15, LEX nr 2209926), jednakże opisywany przez powoda P. C. proces obróbki wskazuje, że wykonana komputerowa obróbka graficzna polegała na eliminowaniu wad fotografii, co, według zeznań świadków, stanowi rutynową czynność wchodząca w podstawowy zakres prac fotografa.

Na marginesie zauważyć należy, że gdyby przyjąć, iż to powód P. C. miał być jedynym autorem ewentualnych utworów, to niemożliwa byłaby sytuacja, w której przenosiłby on autorskie prawa majątkowe na powoda G. S. lub zezwalał mu na korzystanie z jego utworów niejako in blanco bez wyznaczonej terminem przyszłości, co wynikać miałyby z łączącej powodów umowy spółki cywilnej, jak bowiem stanowi art. 41 ust. 3 pr.aut., nieważna jest umowa w części dotyczącej wszystkich utworów lub wszystkich utworów określonego rodzaju tego samego twórcy mających powstać w przyszłości (por. B. Giesen [w:] Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych [w:] Ustawy autorskie. Komentarze. Tom I, red. R. Markiewicz, Warszawa 2021, art. 41, uwaga 86, LEX).

Zgodnie z art. 17 pr. aut., jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

Najbardziej typową odpowiedzią na pytanie, co oznacza naruszenie autorskich praw majątkowych, byłoby stwierdzenie, że jest to korzystanie z utworu (elementów twórczych utworu) bez zgody uprawnionego lub bez możliwości powołania się na podstawę ustawową (znajdącą się w ramach przepisów o dozwolonym użytku). Inaczej mówiąc, naruszenie występuje w przypadku, gdy dochodzi do korzystania z elementów twórczych utworu bez zgody uprawnionego, jeśli równocześnie korzystający nie może powołać się na podstawę ustawową legitymizującą takie korzystanie (A. Matlak, T. Targosz, E. Traple [w:] Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych [w:] Ustawy autorskie. Komentarze. Tom II, red. R. Markiewicz, Warszawa 2021, art. 79, uwaga 2, LEX).

Jak już wyżej wskazano, fotografie powodów nie będące utworami w rozumieniu pr.aut. nie zawierają elementów twórczych, z których pozwany mógłby korzystać bez zgody powodów, co tym samym wyklucza w niniejszej sprawie możliwość naruszenia.

Gdyby fotografie powodów uznać jednakże – jedynie hipotetycznie – za utwory, czego Sąd nie czyni, to wskazać należy, że zaproponowane przez powoda dowody w postaci zrzutów ekranu z aukcji internetowych zawierające zdjęcia sprzedawanych przez nich produktów nie są wystarczające do stwierdzenia tego, czy doszło do naruszenia potencjalnych autorskich praw majątkowych powodów. Stwierdzenie, czy do takiego naruszenia doszło, wymagałoby zbadania indywidualnego charakteru fotografii pozwanego, wszystkich ich elementów twórczych przejawiających się w kompozycji obrazu (kadrowania), oświetleniu, ustaleniu głębi, ostrości i perspektywy, zastosowaniu efektów specjalnych oraz zabiegów zmierzających do nadania fotografii określonego charakteru, co wymagałoby wiadomości specjalnych, a więc przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, o co jednakże powodowie nie wnosili. Powód P. C. wskazywał co prawda, że po nałożeniu zdjęć pozwanego na zdjęcia powodów stwierdził on ich podobieństwo co do jednego piksela, jednakże takiego zestawienia zdjęć Sądowi nie przedstawił, ograniczając się jedynie do twierdzenia o takiej treści.

Gdyby nawet przyjąć – jedynie hipotetycznie – że powodowie udowodnili, iż sporne fotografie są utworami, które współtworzyli i doszło do naruszenia autorskich praw majątkowych powodów, to nie można uznać, że udowodnili oni, iż wysokość sumy pieniężnej żądanej przez powodów za naruszenie autorskich praw majątkowych do 23

fotografii odpowiada dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

Wynagrodzenie stosowne w rozumieniu przytoczonego przepisu, to takie wynagrodzenie, jakie otrzymałby autor, gdyby osoba, która naruszyła jego prawa majątkowe, zawarła z nim umowę o korzystanie z utworu w zakresie dokonanego naruszenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2004 r., sygn. akt II CK 90/03, OSNC 2005/4/66; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2006 r., sygn. akt II CSK 245/06, LEX nr 233063).

Wykazanie stosowności dochodzonego wynagrodzenia obciąża dowodowo powoda. Jeśli powód opiera się na stawkach powszechnie stosowanych w obrocie, tj. stawkach rynkowych, jak to miało w niniejszej sprawie, ale nie dysponuje materiałami, które w sposób wiarygodny obrazują te stawki, celowy może być wniosek o powołanie biegłego, którego to wniosku powodowie nie złożyli (por. A. Matlak, T. Targosz, E. Traple [w:] Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych [w:] Ustawy autorskie. Komentarze. Tom II, red. R. Markiewicz, Warszawa 2021, art. 79, uwaga 123, LEX).

Nawet gdyby przyjąć, że ustalając stosowne wynagrodzenie, należałoby brać pod uwagę w pierwszej kolejności wynagrodzenie pobierane w dotychczasowej praktyce przez powodów (tak A. Matlak, T. Targosz, E. Traple [w:] Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych [w:] Ustawy autorskie. Komentarze. Tom II, red. R. Markiewicz, Warszawa 2021, art. 79, uwaga 126, LEX), to wskazać należy, iż najbardziej oczywistym środkiem dowodowym byłby w takim wypadku dowód z dokumentów w postaci innych umów zawieranych przez powodów na analogiczne wykorzystanie utworów, jak to, którego bezprawnie dopuścić miał się pozwany lub ofert, jakie powodowie składali lub jakie im składano, samo zaś oświadczenie powoda co do wysokości wynagrodzenia jest procesowo wystarczające jedynie w przypadku niezakwestionowania go przez pozwanego, co, jak już Sąd wskazał wyżej, w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Z tych też powodów Sąd orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono w pkt 2 wyroku zgodnie z art. 98 k.p.c., który stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony w zw. z art. 105 k.p.c. Na koszty postępowania obciążające powodów w łącznej kwocie 917,00 zł składały się kwota 900,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego pozwanego zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.) oraz kwota 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa zgodnie art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2006 r. Nr 225, poz. 1154).

Sędzia Jarosław Antoniuk